

КАПУСТЯН Н. Н. СТРУКТУРА ДОГОВОРА О ПРЕДОСТАВЛЕНИИ УСЛУГ МОБИЛЬНОЙ СВЯЗИ И ОТВЕТСТВЕННОСТЬ ПО ТАКОМУ ДОГОВОРУ

Раскрыты понятие телекоммуникации, структура договора о предоставлении услуг мобильной связи и ответственность сторон по этому договору, проанализированы положения нормативно-правовых актов по данному вопросу, рассмотрена судебная практика.

KAPUSTYAN N. THE STRUCTURE OF THE CONTRACT FOR PROVIDING MOBILE SERVICES AND RESPONSIBILITIES UNDER SUCH CONTRACT

The concept of telecommunications, the structure of the contract for providing mobile services and responsibilities of the parties are revealed, the positions of normative and legal acts on the subject are analyzed, judicial practice is considered.

УДК 347.1

К. А. КАРЧЕВСЬКИЙ,

*кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри правового забезпечення господарської діяльності
навчально-наукового інституту права та масових комунікацій
Харківського національного університету внутрішніх справ*

НАСЛІДКИ НЕДОТРИМАННЯ ПОРЯДКУ ВЧИНЕННЯ ПРАВОЧИНУ АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА, ЩОДО ВЧИНЕННЯ ЯКОГО Є ЗАІНТЕРЕСОВАНІСТЬ (ПОРІВНЯЛЬНО-ПРАВОВИЙ АНАЛІЗ)

Проведено порівняльно-правову характеристику наслідків недотримання порядку вчинення правочинів акціонерного товариства, щодо вчинення яких є заінтересованість. Особливо розглянуто наслідки у вигляді недійсності правочину та відповідальності заінтересованих осіб за шкоду, завдану товариству.

Закріплюючи порядок вчинення правочинів акціонерного товариства (далі – АТ), щодо вчинення яких є заінтересованість (далі – правочини із заінтересованістю), Закон України «Про акціонерні товариства» [1] (далі – Закон про АТ) встановлює правові наслідки недотримання такого порядку. Так, зокрема, наслідкам недотримання вимог до порядку вчинення правочину із заінтересованістю присвячена ст. 72 Закону. Відповідно до ч. 1 правочин, учинений із порушенням вимог ст. 71 Закону про АТ, суд може визнати недейсним. Згідно з ч. 2 відповідальність за шкоду, заподіяну товариству правочинном, учиненим із порушенням вимог ст. 71 цього Закону, несе особа, заінтересована у вчиненні акціонерним товариством такого правочину.¹ Отже до відповідних наслідків,

встановлених законодавством, необхідно віднести: 1) можливість визнання правочину із заінтересованістю недейсним; 2) відповідальність за шкоду, завдану товариству особою, яка заінтересована у вчиненні правочину.

Про відповідні наслідки порушення порядку вчинення правочину із заінтересованістю в юридичній літературі вказується наступне. Так, на думку О. Виговського, до відповідних наслідків належать: а) оспорюваність правочину із заінтересованістю; б) відповідальність особи (осіб), заінтересованої (заінтересованих)

перед ним у розмірі завданих товариству збитків. Такий правочин може бути визнаний судом недейсним, якщо особа, яка вчинила правочин, знала або повинна була знати про недотримання зазначених вимог». По-друге, передбачалося, що в разі недотримання особою, заінтересованою у вчиненні товариством правочину, вимог, передбачених ст. 71 цього Закону, та вчинення товариством правочину з юридичною особою, всі акції (частки, паї) якої належать цій особі та/або її афілійованим особам, товариство або будь-хто з його акціонерів має право вимагати визнання цього правочину судом недейсним і відшкодування збитків та/або моральної шкоди.

¹ За час, який минув з моменту прийняття Закону про АТ, дана норма зазнала певних змін. Так, спочатку ст. 72 передбачала наступне. По-перше, раніше було встановлено наступне правило: «У разі недотримання вимог, передбачених статтею 71 цього Закону, особа, заінтересована у вчиненні акціонерним товариством правочину, несе відповідальність

у вчиненні АТ правочину, перед товариством у розмірі завданих товариству збитків [2, с. 412].

Т. Боднар уважає, що в даному випадку наявні як загальні правові наслідки недодержання сторонами при вчиненні правочину вимог закону, що встановлені нормами ЦК України (§ 2 гл. 16 Цивільного кодексу (далі – ЦК) України), так і спеціальні правові наслідки, встановлені ст. 72 Закону про АТ. Серед останніх автором називаються: 1) відповідальність заінтересованої у вчиненні правочину особи за збитки, завдані товариству; 2) недійсність правочину із заінтересованістю [3, с. 40].

В. Долинська вказує, що недотримання порядку вчинення екстраординарних правочинів (до яких належить і значний правочин) може тягти за собою такі наслідки, як: 1) визнання правочину недійсним; 2) визнання недійсними рішень органів управління АТ, які входять до процедури вчинення екстраординарного правочину; 3) відшкодування збитків при збереженні дійсності правочину; 4) розірвання договору тощо. При цьому головним є саме недійсність даних правочинів [4, с. 299–301].

Можна врахувати й думки авторів, що досліджували тотожні питання, але пов'язані з іншими видами екстраординарних правочинів, зокрема зі значними правочинами. Так, говорячи про способи захисту порушених прав учасників (сторін) значного правочину АТ, Н. Соломатіна до них відносить стягнення збитків з винних осіб або визнання значного правочину недійсним і зазначає, що найбільш поширеним способом є останній [5, с. 130].

Таким чином, основними наслідками недотримання порядку вчинення правочину АТ із заінтересованістю слід вважати саме ті, що наразі закріплені в Законі про АТ. Недостатня теоретична база та відсутність правозастосовчої практики свідчать про **актуальність** питань наслідків недотримання порядку вчинення правочинів АТ із заінтересованістю та обумовлюють необхідність дослідження кожного з них, включаючи зміст, порядок застосування та особливості.

При з'ясування змісту, особливостей та порядку застосування кожного з вказаних вище наслідків передусім варто звернутися до норм права таких країн, корпоративне законодавство яких закріплює тотожні правові наслідки та яке будується на засадах, близьких до загальних засад українського законодавства. Такими країнами, безперечно, є Росія, Білорусь та Казахстан. Тож **метою** цієї статті й буде з'ясування змісту норм корпоративного права вказаних

країн, які закріплюють правові наслідки недотримання порядку вчинення правочину АТ із заінтересованістю та порівняння таких норм із нормами Закону про АТ.

Проводячи порівняння з відповідними нормами іноземного корпоративного законодавства, яке регулює порядок вчинення правочинів із заінтересованістю, зауважимо наступне. Згідно зі ст. 84 Федерального закону «Про акціонерні товариства» (далі – ФЗ про АТ) [6] передбачається, що правочин із заінтересованістю, вчинений з порушенням вимог до правочину, які передбачені цим Федеральним законом, може бути визнаний недійсним за позовом товариства або акціонера. Відповідно ж до ч. 2 ст. 84 ФЗ про АТ заінтересована особа несе перед товариством відповідальність у межах збитків, завданих нею товариству. Таким чином, законодавство Росії також передбачає саме ті наслідки, що наразі встановлені в Законі про АТ.

Закон Республіки Казахстан «Про акціонерні товариства» [7] (далі – ЗРК про АТ) містить норму, що присвячена наслідкам недотримання порядку вчинення як правочинів із заінтересованістю, так і значних правочинів. Так, зокрема, згідно зі ст. 74 ЗРК про АТ недотримання вимог, які передбачені цим Законом при вчиненні значного правочину та правочину із заінтересованістю, тягне за собою визнання таких правочинів недійсними в судовому порядку за позовом заінтересованих осіб. Відповідно ч. 2 ст. 74 ЗРК про АТ особа, яка заінтересована у вчиненні товариством правочину, яка вчинена з порушенням вимог до порядку її вчинення, які передбачені цим Законом, несе перед товариством відповідальність у розмірі збитків, завданих товариству. Як можна бачити, ЗРК про АТ також встановлює такі самі наслідки, що й ФЗ про АТ та Закон про АТ.

Закон Республіки Білорусь про господарські товариства [8] (далі – ЗРБ про товариства) встановлює більш конкретизовані норми, які застосовуються в разі порушення порядку вчинення правочинів із заінтересованістю. Так, згідно зі ст. 57 ЗРБ про товариства правочин, щодо вчинення якого є заінтересованість афілійованої особи товариства та який учинений із порушенням вимог указаної статті, є заперечним та може бути визнана судом недійсним за позовом учасників господарського товариства, самого господарського товариства, а також членів ради директорів (наглядової ради).

У разі завдання господарському товариству збитків у результаті здійснення господарським товариством правочину, щодо вчинення якого

є заінтересованість його афілійованої особи, така особа несе перед господарським товариством відповідальність у розмірі збитків, завданих їм цьому товариству. При цьому, якщо афілійована особа, заінтересована в правочині, отримала внаслідок вчинення такого правочину доходи, господарське товариство вправі вимагати відшкодування поряд з іншими збитками упущеної вигоди в розмірі не меншому, ніж такі доходи. У разі відмови афілійованої особи в добровільному відшкодуванні збитків вони можуть бути стягнуті в інтересах товариства в судовому порядку за позовом самого господарського товариства, членів ради директорів (наглядової ради), уповноважених його рішенням, прийнятим більшістю не менше двох третин голосів всіх членів ради директорів (наглядової ради), а також учасників господарського товариства, уповноважених рішенням загальних зборів, прийнятим більшістю не менше трьох чвертей від числа голосів осіб, які взяли участь у цих зборах.

Як можна бачити, загальні наслідки, про які йдеться в законодавстві Росії, Казахстану та України, збігаються з наслідками, які передбачені в Білорусі. Разом із цим усі перелічені вище норми не є тотожними за своїм змістом. Обрані законодавцем способи закріплення відповідних правових наслідків порушення порядку вчинення правочину із заінтересованістю дещо відрізняються один від одного.

Так, говорячи про недійсність правочину із заінтересованістю, як наслідок порушення порядку його вчинення зазначимо наступне. Всі перераховані вище нормативні акти єдині в тому, що правочин із заінтересованістю, вчинений із порушенням встановленого порядку, може бути визнаний недійсним у судовому порядку. При цьому іноземне законодавство додатково вказує на осіб, які можуть звернутися до суду з відповідним позовом. Ними можуть бути: саме товариство або акціонер (ФЗ про АТ), заінтересовані особи (ЗРК про АТ), учасники товариства, саме товариство, члени ради директорів (наглядової ради) товариства (ЗРБ про товариства). Закон про АТ не містить вказівку на осіб, які можуть в даному випадку звертатися до суду з відповідним позовом.

Щодо недійсності правочину із заінтересованістю додатково слід вказати, що законодавства України, Білорусі та Росії ведуть мову про можливість визнання правочину недійсним. При цьому ЗРБ про товариства також зазначає, що відповідний правочин є заперечним. ЗРК про АТ є більш категоричним і вказує на недій-

сність правочину як практично автоматичний наслідок недотримання встановлених вимог, про що можна зробити висновок зі слів «тягне за собою».

Також слід звернути увагу й на підстави для звернення до суду із відповідним позовом. Жодне із законодавств не вказує на вичерпний перелік таких підстав. Разом із цим аналіз відповідних норм може дозволити зробити певні висновки з цього питання. Так, вказівка ФЗ про АТ на порушення вимог до правочину, які передбачені ФЗ про АТ, дозволяє поширювати відповідні наслідки у вигляді недійсності правочину не тільки на випадок порушення порядку вчинення правочину, а й на випадки порушення інших вимог, що встановлені законом (зокрема вимог щодо надання інформації про заінтересованість у вчиненні правочину, про афілійованих осіб тощо). Така ж ситуація властива й Закону про АТ. При цьому слід вказати на те, що ст. 71 Закону про АТ веде мову не тільки про порядок вчинення правочину із заінтересованістю та інформаційні обов'язки заінтересованих осіб, а й про обов'язки організаційного характеру, що покладаються на виконавчий орган АТ тощо.

Вказівка ЗРК про АТ на недотримання вимог, які передбачені цим Законом при вчиненні правочину із заінтересованістю, може тлумачитися звужено та поширюватися саме на процедуру вчинення такого правочину. Таке тлумачення може ґрунтуватися на змісті ст. 73 ЗРК про АТ, яка присвячена саме вимогам щодо порядку вчинення правочину із заінтересованістю. Інші (інформаційні) обов'язки, що безпосередньо стосуються правочинів із заінтересованістю, врегульовані окремими статтями ЗРК про АТ (статті 67, 72 ЗРК про АТ).

ЗРБ про товариства веде мову про вчинення правочину з порушенням вимог ст. 57 Закону. Ця ж сама стаття містить як безпосередньо вимоги щодо вчинення цього правочину, так і певні вимоги інформаційного характеру (зокрема пов'язані із поширенням самим товариством інформації про правочин із заінтересованістю, який вчиняється товариством).

У даному випадку проблемним питанням є те, чи можна застосовувати такий правовий наслідок, як недійсність правочину, до випадків, коли під час його вчинення не порушується сам порядок його вчинення, але мають місце інші порушення (зокрема порушення інформаційних обов'язків). На наш погляд, у даному випадку слід виходити із загальних засад цивільного права. Тому недійсним може вважатися лише правочин, щодо якого порушений безпосередньо

порядок його вчинення. Для випадку, який розглядається, це буде вчинення правочину без згоди відповідного органу товариства, прийняття рішення уповноваженим органом, але з порушенням вимог щодо кількості голосів, необхідних для ухвалення такого рішення, врахування при підрахунку голосів заінтересованих у вчиненні правочину осіб тощо. Невиконання ж інших (у даному випадку – різного роду інформаційних обов'язків) повинно тягти за собою застосування, можливо, інших наслідків, але не тих, що пов'язані із визнанням правочину недійсним. Такий підхід має ґрунтуватися й на належному закріпленню підстав для звернення з відповідним позовом до суду. Такі підстави повинні чітко прив'язуватися до порушення порядку вчинення правочину із заінтересованістю. Можна додати й те, що невиконання певних інформаційних обов'язків у певних випадках буде мати наслідком недотримання порядку вчинення правочину із заінтересованістю, а в інших – не буде.

Тут треба звернути увагу й на співвідношення таких понять, як *порушення* та *недотримання*. Так, перше використовується в Законі про АТ, ФЗ про АТ та ЗРБ про товариства, а друге – у ЗРК про АТ. Лексичний аналіз вказаних понять дозволяє зробити наступні висновки. Окремого слова «недотримання» словники не містять. Таким чином, його зміст потрібно визначати через з'ясування поняття «дотримання». Під останнім розуміють дію за значенням «дотримати» і «дотриматися» [9]. При цьому дотримувати означає точно, без відхилень виконувати, здійснювати що-небудь обіцяне, загадане, необхідне тощо [10], а дотримуватися – діяти відповідно до чого-небудь, згідно з чим-небудь [11]. Таким чином, дотримання вимог закону про АТ – це точне, без відхилень виконання його приписів, учинення дій згідно із встановленими ним правилами. Недотриманням буде, навпаки, неточне застосування закону, відхилення від його приписів, дія всупереч встановленим правилам.

Поняття «порушення» означає дію зі значенням «порушити». Порушити – це робити що-небудь усупереч наказові, закону тощо, діяти, чинити не так, як належить за традицією, звичаєм, загальноприйнятими правилами тощо; відступати від чогось установленого, узвичаєного. Таким чином, порушення – це відхилення від правил, відступ від законів, невідповідність традиції, звичаєм тощо [12].

Як бачимо, поняття «недотримання» та «порушення» позначають практично одне й те ж

саме. Тому відмінностей між відповідними законами з указаного питання не існує.

Таким чином, можна зробити висновок про те, що законодавство України, яке передбачає наслідки недотримання порядку вчинення правочину із заінтересованістю, певним чином збігається із відповідними нормами, які містяться в корпоративному законодавстві країн СНД. При цьому існують окремі моменти, за якими воно суттєво відрізняється від останнього. Детальний аналіз таких відмінностей із висновками щодо можливості застосування відповідних норм іноземного права у вітчизняному законодавстві потребує проведення окремого дослідження в межах з'ясування конкретних наслідків недотримання порядку вчинення правочину із заінтересованістю. Основними моментами при цьому повинні бути: 1) доцільність вказівки в законі на коло осіб, що можуть звертатися до суду із позовом про недійсність правочину із заінтересованістю; 2) склад вказаних вище осіб; 3) правові підстави для оскарження правочину в судовому порядку, в тому числі такі, що охоплюють поняття «порядок вчинення правочину» та «вимоги щодо правочину»; 4) доцільність вказівки в законі на те, до якого саме виду недійсних правочинів має належати правочин, що розглядається, тощо. Відповідний аналіз буде проведений нами окремо.

Іншим наслідком недотримання (порушення) порядку вчинення правочину АТ із заінтересованістю є відповідальність за шкоду, заподіяну товариству. Проводячи порівняння Закону про АТ з нормативними актами корпоративного законодавства країн СНД (Росії, Казахстану та Білорусі) можна вказати наступне.

Одним з питань, які потребують аналізу, є питання про те, що саме підлягає відшкодуванню в даному разі. Як уже вказувалося вище, ч. 2 ст. 71 Закону про АТ наразі веде мову про відповідальність за шкоду, заподіяну товариству. ФЗ про АТ в даному випадку передбачає, що особа відповідає в межах збитків, завданих товариству (ч. 2 ст. 84 ФЗ про АТ). Тотожне правило міститься й у ч. 2 ст. 74 ЗРК про АТ та ч. 11 ст. 57 ЗРБ про товариства. Таким чином, виникає необхідність у з'ясування співвідношення понять «шкода» та «збитки».

Як вказується в літературі, наведені поняття співвідносяться як ціле й частина: будь-які збитки є шкодою, у той час як не всяка шкода є збитками. Збитки – це грошова оцінка матеріальної шкоди, заподіяної порушенням договору або позадоговірним правопорушенням. Шкода

ж – це будь-які (у тому числі моральні) несприятливі для потерпілого наслідки. Отже, поняття «шкода» за змістом є ширшим, ніж поняття «збитки» [13; 14].

Недотримання порядку вчинення правочину із заінтересованістю потенційно може призводити до певних несприятливих наслідків. Такі наслідки будуть стосуватися саме майна товариства (наприклад, саме на майні товариства буде негативно позначатися відчуження майна афілійованій особі за ціною, що є нижчою, ніж справедлива ринкова ціна на таке майно або ж придбання майна у афілійованої особи за цінами, значно вищими, ніж справедливі ринкові ціни на подібне майно). Таким чином, у даному випадку більш правильно буде вести мову не про шкоду, а про збитки. Це відповідатиме й загальній нормі, що міститься в ст. 216 Цивільного кодексу України [15], яка присвячена правовим наслідкам недійсності правочину та передбачає, що якщо у зв'язку із вчиненням недійсного правочину другій стороні або третій особі завдано збитків та моральної шкоди, вони підлягають відшкодуванню винною стороною. Про відшкодування збитків ведеться мова й в інших статтях, які пов'язані із випадком, що розглядається. Так, зокрема, відповідно до ч. 4 ст. 92 ЦК України якщо члени органу юридичної особи та інші особи, які відповідно до закону чи установчих документів виступають від імені юридичної особи, порушують свої обов'язки щодо представництва, вони несуть солідарну відповідальність за збитки, завдані ними юридичній особі.

Стаття 119 ЦК України, встановлюючи заборону конкурувати з повним товариством його учасником, через встановлену заборону без згоди інших учасників вчиняти від свого імені та у своїх інтересах або в інтересах третіх осіб правочини, що є однорідними з тими, які становлять предмет діяльності товариства, вказує, що в разі порушення цього правила товариство має право за своїм вибором вимагати від такого учасника або відшкодування завданих товариству збитків, або передання товариству усієї вигоди, набутої за такими правочинами. Стаття 16 ЦК України у п. 8 закріплює такий спосіб захисту цивільних прав, як відшкодування збитків та розкриває його у ст. 22 ЦК України саме через визначення складу збитків.

Розглядаючи ж шкоду, ЦК України у багатьох випадках веде мову про моральну шкоду, шкоду, що завдана здоров'ю тощо.

Нарешті використання поняття «збитки» буде відповідати змісту іноземного законодавства, а тому буде сприяти гармонізації відносин із іноземними партнерами, коли останні будуть мати уявлення про те, що ж повинно відшкодуватися в кожному конкретному випадку. У протилежному випадку можуть виникати питання про те, а що ж ще, крім збитків (як основної, але не єдиної складової поняття «шкода»), слід відшкодувати в разі недотримання порядку вчинення правочину із заінтересованістю.

Практично жодна зі статей не уточнює питання про склад збитків, які підлягають відшкодуванню. Винятком є ЗРБ про товариства, згідно з яким передбачається, що якщо афілійована особа, заінтересована в правочині, отримала внаслідок учинення цього правочину доходи, господарське товариство вправі вимагати відшкодування поряд з іншими збитками упущеної вигоди в розмірі, не меншому, ніж такі доходи.

Цікавим є момент, пов'язаний із порядком реалізації права товариства на відшкодування збитків. Так, ЗРБ про товариства прямо передбачає, що збитки можуть бути стягнуті в інтересах товариства в судовому порядку. При цьому не тільки вказуються особи, що мають право на відповідний позов (господарське товариство, члени ради директорів (наглядової ради), учасники господарського товариства), а й уточнюється порядок, в якому члени наглядової ради та учасники товариства можуть отримати повноваження на подання позову.² Крім зазначених вище питань, у статтях, що розглядаються, ведеться мова й про відповідальних осіб. Такою особою у всіх випадках є особа, заінтересована у вчиненні правочину.

Отже, закріплюючи наслідок недотримання порядку вчинення правочину АТ із заінтересованістю, підкреслимо, що доцільно врахувати зміст іноземного законодавства та закріпити в ч. 2 ст. 71 Закону про АТ вказівку на те, що заінтересовані особи відповідають саме за зби-

² Так, вказується на те, що члени наглядової ради мають бути уповноважені рішенням такої ради, яке прийнято більшістю не менше двох третин голосів всіх членів ради директорів (наглядової ради). Учасники ж товариства повинні бути уповноважені рішенням загальних зборів, яке прийнято більшістю не менше трьох чвертей від числа голосів осіб, які взяли участь у цих зборах.

тки, завдані товариству. Інші аспекти застосування даного наслідку мають бути розглянуті окремо. При цьому увагу необхідно буде поділити питанням про: 1) порядок притягнення

відповідних осіб до відповідальності; 2) про склад осіб, що можуть відповідати за збитки; 3) про склад збитків, що повинні відшкодуватися в даному разі тощо.

Список використаної літератури

1. Про акціонерні товариства [Електронний ресурс] : закон України від 17 верес. 2008 р. № 514-VI. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/show/514-17>.
2. Виговський О. І. Новели акціонерного законодавства: науково-практичний коментар до Закону України «Про акціонерні товариства» / О. І. Виговський. – К. : Юстиніан, 2009. – 880 с.
3. Боднар Т. Правочини акціонерних товариств, щодо вчинення яких є заінтересованість / Т. Боднар // Юридична Україна. – 2009. – № 2 (74). – С. 36–40.
4. Долинская В. В. Акционерное право: основные положения и тенденции : монография / В. В. Долинская. – М. : Волтерс Клувер, 2006. – 736 с.
5. Соломатина Н. Н. Крупные сделки хозяйственных обществ: минимизация правовых рисков / Н. Н. Соломатина // Вестник Воронежского государственного университета. Серия «Право». – 2007. – № 1. – С. 120–131.
6. Об акционерных обществах [Электронный ресурс] : федеральный закон № 208-ФЗ от 26 дек. 1995 г. – Режим доступа: <http://www.consultant.ru/popular/stockcomp>.
7. Об акционерных обществах [Электронный ресурс] : закон Республики Казахстан № 415-2 от 13 мая 2003 г. – Режим доступа: <http://www.pavlodar.com/zakon/?dok=02807&ogl=04007&og=1>.
8. О хозяйственных обществах : закон Республики Беларусь от 18 окт. 1994 г. № 3321-ХП // Ведомости Верховного Совета Республики Беларусь. – 1994. – № 34. – Ст. 566.
9. Дотримання [Електронний ресурс] // Словник української мови : акад. тлум. слов. (1970–1980). – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/dotrymannja>.
10. Дотримувати [Електронний ресурс] // Тлумачний словник української мови. – Режим доступу: <http://uktdic.appspot.com/?q=дотримувати>.
11. Дотримуватися [Електронний ресурс] // Тлумачний словник української мови. – Режим доступу: <http://uktdic.appspot.com/?q=дотримуватися>.
12. Порухення [Електронний ресурс] // Словник української мови : акад. тлум. слов. (1970–1980). – Режим доступу: <http://sum.in.ua/s/porushennja>.
13. Іваник Д. О. Визначення поняття збитків у законодавстві України [Електронний ресурс] / Д. О. Іваник. – Режим доступу: http://www.rusnauka.com/7_NMIW_2009/Economics/42458.doc.htm.
14. Балюк Ю. О. Шкода як умова настання цивільно-правової відповідальності при її заподіянні навколишнього середовища / Ю. О. Балюк // Юридичні науки. – 2005. – № 67–69. – С. 125–127.
15. Цивільний кодекс України [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://zakon.rada.gov.ua/cgi-bin/laws/show/435-15>.

Надійшла до редколегії 12.09.2012

КАРЧЕВСКИЙ К. А. ПОСЛЕДСТВИЯ НЕСОБЛЮДЕНИЯ ПОРЯДКА СОВЕРШЕНИЯ СДЕЛОК АКЦИОНЕРНОГО ОБЩЕСТВА, В СОВЕРШЕНИИ КОТОРЫХ ЕСТЬ ЗАИНТЕРЕСОВАННОСТЬ

Проведена сравнительно-правовая характеристика последствий несоблюдения порядка совершения сделок акционерного общества, в совершении которых есть заинтересованность. Отдельно рассмотрены последствия в виде недействительности сделки и ответственности заинтересованных лиц за вред, нанесенный обществу.

KARCHEVSKYI K. CONSEQUENCES OF NON-COMPLIANCE WITH AN ORDER OF TRANSACTION OF JOINT-STOCK COMPANY IN WHICH COMMISSION THERE IS AN INTEREST

The comparative and legal characteristic of consequences of non-compliance with an order of transactions of joint-stock company in which commission there is an interest is conducted. Consequences in the form of invalidity of the transaction and responsibility of interested persons for the harm caused to society are separately considered.